

توره سیه‌ی هه‌زار چه‌و

عه‌لی ته‌شرف ده‌رویشیان
هه‌لگه‌ردان: سارۆ خوسره‌وی

ISBN

The black cloud of a thousand eyes

Story

By: Ali Ashraf Darvishian

First edition 2024

Kitab-i Arzan

Helsingforsgatan 15

164 78 Kista-Sweden

www.arzan.se

+46 70492 69 24

ناسنامه ی پرتووک

مژار : چيرووک
ناو پرتووک : نهوره سیه ی هه زار چه و
نوسهر : عه لی نه شرف ده رویشیان
هه لگه ردان : سارو خوشره وی
دیزاین رقبه رگ : فوناد گووده رزی
سال چاپ : ۲۰۲۴
چاپ و بلاوگه : کتاب نه رزان ، ستوکهو لم
وینه ی رقبه رگ له کتاو نه سلیه و گیریا به .

ئهوره سیه‌ی هه‌زار چه‌و

له کووره باریم و له کووره بژنه‌ویم، پووژی له پووژه‌یل
هه‌تاو خانم، وه ئه‌سپایی وه‌ناو ئاسمان که‌وا په‌ی بق و پرچ
زه‌پینی وه پرق زه‌ویا په‌خشه‌و کرد. کوه‌یل به‌رز له دۆره‌و
سه‌ر سفیدیان نابۆنه‌ داوان هه‌تاو و وریسکه‌یان هاتیاد.
دار و چیمه‌ن ده‌س کیشابۆن له سه‌ر زولف هه‌تاو خانم.
گوله‌یل په‌نگاوپه‌نگ، زولف هه‌تاو خانم ماچ کردیان.
مه‌له‌یل خواهش ئاواز ئه‌پرا هه‌تاو خانم گوورانی چریان:

هه تاو بهرز و سه ركهش
خو هس هاتي
خو هس هاتي
ئه پرا كوه و ده يشت و سارا
خو هس هاتي
خو هس هاتي
وه لانه ي بوچكه له ي ئيمه
بفه رما
بفه رما

چهن دهنك وه چه كه ئاهوو بوچكه له وه ناو سه وزه لانييا
خنجكه و چه وشاره كي كرديان. يه كيگ له وه چكه
ئاهوو هگان ك فره وريا و گر و گورج بو، تو است خو ه ي له
شوونينگ قايم بكه ي ك هوچكه س په ياي نه كه ي.
هه روه ي جووره له پساي چياد، يه هه و دووسه ي لي گوم كرد.
هه رچي نوورسته ده وروه ر خو ه ي كه س ديار نه بو، وه
نالانجي كه فته ري وه ره و لاي باخي ك له دوره و ديار بو.
هه ر چياد و چياد تا ره سييه لاي باخه گه. باخ گه و ره يگ
ك داره يل گه و ره ي چهن هزار ساله چاتمه ي دابون.
باخه گه ئه پراي ئاشنا بو، ميلكان خو ه ي بو، كه فته و هو ري

ک وهخت خوهی فره منال بۆد وه گهرد باوگیا له تاو
گورگه یل درنده ئه و باخه وه جی هیشتنه.
ئاهوو به چکه له ی ئیمه ئه وه لجار یه چکه ترسیا، وه لئ
وه خوهی وه ت:

- با بچمه ناو باخه گه، بزانه دهنگوباس چهس!
چییه ناو باخه گه، وه پیچه وانه ی باخه یل تره ک،
چه وچه و مه و ن بۆ. ئه وریگ سییه سه راسه ر ئاسمان
داپووشاويد. ئاهوو بۆچکه له وه خاسی نوورست، دی چه
گوله ئه وریگ سییه و گه و ره له وای گیاندارینگ سییه وه
هه زاران چه و تلیشیاگ و ئه غم تیه لیه و له بانه و ئیسفای
گری. ئاهوو هه گه له ترسا سه ری داخست و دا جمیا.
باخه گه کپوک بۆ. نه ئاوازیگ، نه سه مایگ و نه قرم و
قالینگ له ژیان، مینسه یه ک گشت له باخه گه مردبۆن.
ته نیا گاجاریگ زایه له ی گریانینگ له ئی سۆک و ئه و
سۆکه و هاتیاده گووش. ئاهوو هه گه خاس گووش ته کان و
له چواربالئ خاس هۆرده و بۆ، دی چه گولاله سووره یگ
سای سه ری داخستیه و وه گهرد خوهیا ورکه ورک و گری
که ید و ئۆشی:

- ئەى نازار بۆچكەلەم! ئەى پوولەى زەرەدارم! ئەرا چە
چىدە شەر ئى ئەور دىزگە؟ ئەرا چە من ئازىە تبار كردى؟
ئەى نازارە گەم، ئەى كورە گەم.
ئاهووە بۆچكەلە دللى تەنگ بۆ. تەكى دا ئەو نوا و سلام
گولالە سوورە كرد و وەت:

- گولالە سوورە ئەرا چە گرى كەيد؟
گولالە سوورە، سەرى بەرزەو كرد، چكە ئەسره يلى ك
لەسەر پۆمە تى بۆن، تكيانە سەر يەقەى سىيەى
داوانە گەى.

هەناس سەردىنگ هەلكىشا و ئرمىسە گاننى سېرەو و
وەت:

- ئەى ئاهوو بۆچكەلە! مەگەر نىە نوورى باخە گەمان
لەواى شەو تارىك و زلپاتانەو بىيە؟ مەگەر ئەو دىو سىيە
لە پۆ ئاسمانەو ناوینی ك هەتاو زندانى كر دىيە؟ فرە سالە
باخە گەى ئىمە هەتاو وە چەو خوەى نەيە. بېرىگ خى
دانەسەو تارىكى. منالە گانمان خەيال كەن لە پراسىيا ژيان
هەر يەسە. پىرەيل دى هۆر هەتاو ناكەن. وەلى جەوانەيل
ك پووژگارېگ منال بۆن و لە خوەرەو يشتانى گەمە كردن
و هەتاو يىش وە پەنجەيل زەرېنى ختيلەيان دىاد، هېبان
هەتاو لە هۆر نە كردنە. كورە گەى من يە كىگ لەو سى

کەسە بۆ کە وەگەرد کورەى ميمکه کيسەل و دۆه تەگەى
گولبەرەفتا، هەر سێيانيان سى وە سى، پروژيگ چينه
جەنگ ديۆه سيبه. يەى پروژ سەرسوو، سوار بال "وا" بين
ک دژمن ئەورە. چين و چين. وەلى ئەورە سيبه لە ناکاوا
تريقانەو و تريسقانەو و شمشيرەگەى بلاچان و دى لەو
پروژەو مەناله گانمان نەهاتنەسەو.

گولالە سوورە ئيبه وەت و گريه و زارى کرد، لەو ناو
دەنگ شين و واو يلا هەلسا. ميمکه کيسەل سەرى برده
ناو قەواخه پەقەگەى و دەس نا ئەو گيرى. گولبەرەفتا و گە
سای سەرى داخست و گريا. هەر وەيجوورە وا وە
ئەسپايى خوەى لە ناو گەلا و چل دارەگان شاردهو و لە
پسا تۆزە تۆز کردیاد.

ئاهوو بۆچکە لەيش خەمبار و پەکەر بۆ و گريا. لەو
وەختە وەنەوشەيگ کولە ئەنام ک دەموچەويگ خپ و
قژيگ دريژ و سيبه داشت، وە خەنينيگە و وەت:

هەم لەنوو دەس کردينه شين و واو يلا؟ لە جياتى ئى
کاره يله لە برسەم بان و کاريگ بکەن. وە شين و گريان چ
کاريگ کريه د؟ منيش لەواى خوە تانم. وەلى هۆچ وەخت
گريان وە پيکار نازانم، خەيال کەين ئەورە سيبه وەپى

ناخوہ شہ ئیمہ گری کہیم؟ نا ئو وہ گریان ئیمہ
کہ یفخوہ شہ.

شہوار ہات و ئاسمان تاریکہ و بؤ، ئاھووہ بؤچکہ لہ گہ لہ
بن دارپیریگ داکاسیا و چیبہ ناو فکرہ و. ئو شہوہ لہ
داخا ہؤچہو بان زوانی نہ چی. ہەر لہ ناو فکر و
خہ یالات خوہی بؤ ک ئہ پای پرووشنہ و بؤ گریان و
گوشہ گیری و ہؤچ نہ خواردن بی و لیفہ تہ. ہەر وہی
بوونہ وہ و ہت:

- و ہنہ وشہ خاتون راس ئوشی، بایدہ کاریگ بکہم. بایدہ
سوو شہوہ کی بؤنمہی و وہ گہ ردیا راویژ بکہم، تا بزائم
ہەر قسہی پەتی کہی یان لہ راسیا خوازی کاریک
بکہی.

سہرسوو بؤ ک ئاھوو بؤچگہ لہ وہ قؤلہی کہ لہ شیرہ
سوور باخہ گہ لہ خہواہات.

گہ لہ شیرہ گہ وہ دہنگ بہرز قؤلان و خوہنیا:

بمارک بوود ہؤرمان ہہ تاو

ہہ تاو سوور زنہی بہخش

ئيمپروژ ھا له زندان ئه ورسىيه

وه لى

وه ياد ئه و ژيان ده سوھ پى كه يم.

ئاھوو بۆچگه له هيز گرت و چى ئه پرا بن ئه و داره ك
كه له شيره گه له سه رى دانىشتبو.

سلام كرد و وهت:

- دهنگوباس چهس؟ هه تاو ھا له قه فهس ئه ورسىيه، تو

دى ئه پرا گوورانى ئه پراى چرى؟

كه له شيره گه ملي لاره و كرد و وهت:

- من سايلان ساله په يامبه ر هه تاو بيمه و خه وهر هاتنى

هاوردمه، ئيسه ك له زندان ئه ورسىيه ديله، ناود بيلم

يادى له هور بچوودهو. ههروهى بوونه وه گشت پروژيگ،

گولسوو تا هاز له گيانم هاوار كه م، پيرووز بوود هه تاو.

ئه پراوه ئى كاره كه م تا گشت كه سى هور له هه تاو بكه نهو.

هه رچه ن له په سا قورگم دريه د، وه لى كه يفخوه شم ك

هه ن كه سائىگ تر هه تاو له هوره و ناوه ن. من له وای

بولبول نيه م ك له گولسووه تا ئيواره له ناو ئى تاريكاييه

ئه پراى گولپىگ مريسيگ خوه نى و سه ر نه يده داوانى و

ئه گه ريش بتواى له ده رد كه سانى تر بره سپيدهو، شيعر

نائمىدى ئه پرا نيشته جيه يل باخ ئوشيد.

هه‌ناى بولبول گووشى له ناو خوهى بى، له‌بان دارى تر
 ده‌س کرده خوه‌نین و وه‌ت:
 ئەى گۆله جوانه‌گه‌م
 گيست داگر
 وه‌شانه‌ى ئەله‌اس
 پراسى له‌ى تاريكويه په‌نگت چۆنه؟
 ئاى ك تکه ئاره‌قه‌گان سه‌ر پومه‌ت له‌ى
 چه‌وچه‌ومه‌قنه چه‌نئى په‌نگين خوه‌يان نيشان ده‌ن.
 له‌ شوونئى بولبول ئى چل ئەو چل کرد و رق کرده
 نيشه‌جيه‌يل باخ و ده‌سکرده خوه‌ندن:
 شکست، شکست
 تاريكى، تاريكى
 ئيمه‌ مرديمه‌.
 دى که‌س ئاخيز ناکه‌ى
 تازه دى هه‌تاو گله‌و ناخوه‌ى
 ئەى مردويه بئى کفن و دفنه‌گان
 ئەى چله‌داره‌يل سييه‌ى پوزه‌وى.
 ئاهووبۆچگه‌له‌ وه‌ کار و کردار بولبوله‌گه‌ خه‌نست و
 چيه‌ پال ده‌سى و وه‌ت:

- ئى قسە يله چەس؟ مە گەر لىو پايده؟ قسە ي بکە ک
ئىمە يش برە سىمە و.

بولبول لە وەختىگا ک چە وە يلى نوقان و لاپەرە ي دەفتەر
شيعرە گانئ ک لە گە لای دارسيف دروسئ کردبو، وەرەق
دا، وە ژير چە وىگە نوورستە پيە و وەت:
- هالى ناويد وە تون و تە وەس. من ئەرا دل خودم شيعر
خوەنم.

ئاهو وە گە وەت:

- ئە گەر لە يواسە ئەرا چە روق کە يده باخە گە و شيعر
خوەنيد؟ خاسترە بچيته ناو لانه گەت و ئەرا خودە شيعر
بخوەنيد.

بولبول وەت:

- ئە وە دى وە تو هەرە چئ نە يري.

بالە وگرت و چيپە پال يە ي گول سىس ترە ک.

لە ي وەختا بايە قوشىگ پير وە ئە ينە ک وردىنيپە و لە بان
ديوار باخە گە پە پريپە ئى ديم و خوە ي نزیکە و کرد و وە
دەنگ بەرز خەنى و وت:

- شاعر بونن و بزائن چ شيعرە يلىگ ئەراتان خوەنيد،

ئيسە گووش يپەن، تا شيعريگ ئەراتان بخوەنم. لە
وەختىگا ک زەنجير ساعەتە تە لايپە گە ي لە بان زگ

قهویی جیواز کرد و ئەینە که گە ی ریکوپییک کردیات،
دهفته ره شیعره گە ی ک له پووس دارچنار سازئ کردبۆ،
هاورده دەر و دەس کرده خوهندنی:

قه سەم وه تەپ و تووز بیاوان
قه سەم وه پێش و سیۆل گە وره گان
وه قورخینە گان دۆای خواردن دوو
قه سەم وه ئە نام بەرز بایه مجان
ک له ی و پێرانه خوەشم تا دنیا دنیا س
قه سەم وه ئرمیس یه تیمه گان
داره وه نینگ پۆترکیاگ له ولاره سه ریگ له قان و له
وه ختیگا دەنگ جیره جیره له جهسته یه وه هاتیاده گووش،
وهت:

- ئافه رین، ئافه رین، وه پیم خوەش بۆ.
ئاهوو بۆ چکه له خه نین گرتە ی. چی تا که میگ ده ور
بییه ی. وه لای دارتۆیگ گه وره یا ره ی بۆ. له ناکا و چه وی
که فته کرمیک هه وریشمی که له په سا گه لای دارتۆ
خواردیات:

ئاهوو هه گه وهت:

- سلام کرم هه وریشم!

وهلی کرم هه‌وریشم وه شیوه‌یگ سه‌رقال خواردن بق ک
گووشی پی نه‌وی و پاشخوانی نه‌یاوه. ئاهوو‌گه دوجاره
سلامی کرد. وهلی دواره گووشی وه پاشخوانی نه‌وی.
ئاخه‌گه‌ی تاقه‌تی وه‌سه‌ر چی و وه‌ت:

- تو بنووره خوه‌ته‌و، خه‌یال که‌ی له‌ی تاریک‌ستانه ته‌نیا
تو دروست کردنه تا هه‌ر گه‌لاگان بخوه‌ی و له‌شوونی
دانیسی و تال هه‌وریشم بچنی. ئه‌وقه‌ره تال هه‌وریشم وه
ده‌ور خوه‌تا چنیت ک له‌ ناوی زندانی بیت و له‌ شوونی له
ئه‌و زندانه ک ده‌سکرد خوه‌ته خه‌فته بکه‌ن و به‌ره‌م
کاره‌گه‌یشت بو‌هن. به‌لام بریگ له‌ یاره‌یل زیره‌ک تو وه‌رجه
ئه‌وه‌یگه بخنکننه‌یان، زیره‌کانه زندانه‌گه کونا که‌ن و وه
ده‌یشت و ده‌را ئازادانه باله‌وگرن.

کرم هه‌وریشم ک ئیبه ژنه‌فت ده‌س له‌ کارکردن
هه‌لگرت و گووش له‌ قسه‌یل ئاهوو‌گه ته‌کان و له‌ شوونی
وه‌ت:

- راس ئووشی، خاس بوش بزانه‌م چ وه‌ختی بایه‌د بامه‌و
ده‌ر؟

ئاهوو‌گه وه‌ت:

- ئه‌وه دی وه‌ خوه‌د مه‌ربووده، وه‌گه‌رد یاره‌گانت گرده‌و
بن و له‌ جیاتی ئه‌وه‌یگه له‌ گو‌لسوو‌ه تا سه‌رشه‌و هه‌ر

خه ریک خواردن بین، یه چکه یش گهرد یه کا گه پ بیهن و
له گه وره گان یاد بگرن که چ ده میگ وهخت کوناکردن
قه فسه گه س. تا ئی چشته نه چاشیهین، نان هه رئه و
نانه سه و خوانیش هه رئه و خوان.

کرم هه وریشم قه یرزانی له ئاهوو هه گه کرد و قه وڵ دا
له باره ی فکره و بکه ی.

دنیا لیله بق. ئاهوو هه گه دی له وه یشته شه که تی سه ر قول
نه گرت و له پال داریگ خه وئ برده و.

هه وا که میگ رووشنه و بق، هه م له نوو که له شیر هه گه
سرووده گه ی خوهنده و، بولبول و بایه قوشیش شیعره یل
تازه یان خوهندنه و و له شوونئ بریگ ناسزایی وه یه کتر
وهتن و هه رکامه یان وه کار خوه یانه و خه ریک بقن.
ئاهوو هه گه هات ئه پرا لای خاتون هه لاله و وه نه وشه، میمکه
کیسه ل و گولبه ره فتا ویش له وره بین. له دقه که وه ک
وه نه وشه ئه و قسه یله کرد بق، دی نه گریان، شه و وه رین
گشتیان فکره و کردیان. له ده وریه ک جه مه و بین.
وه نه وشه وهت:

- بایه‌د کارینگ بکه‌یم.

میمکه کیسه‌ل وه‌ت:

- من ئاماده‌م:

گولبه‌ره‌فتاو وه‌ت:

- من دی وه‌یلان بیمه. سه‌رم گیج خوه‌ی. ر‌ق له هه‌ر
کووره‌ که‌م، هه‌تاو ناوینم. منیش ئاماده‌م.

وايش وه‌ ده‌نگ به‌رز ئاماده‌یی خوه‌ی نیشان دا.

ئاهوو‌ه‌گه وه‌ وا وه‌ت:

- ک‌روک‌پ به‌! هه‌ر ده‌نگه ده‌نگته. یه‌چکه هه‌ست و
ئاتفه‌ی خوه‌د بشاره‌و، تو چه‌نیگ ئاتفیت؟ مه‌گه‌ر ناوینی
ئه‌وره‌سییه له بان سه‌رمانه‌و وه‌ هه‌زار چه‌وه‌و له‌په‌سا
پایده‌مان. وه‌ هه‌زاران گووشه‌و، گووش له‌ قسه‌کانمان
ته‌کنی. که‌سیگ بخوازی کارینگ ر‌یکوپییک بکه‌ی، دی
هات و هاوار و هه‌ست و ئاتفه‌ نه‌یده‌و لا. من ئی چشته له
باوگم هووکاره بۆمه.

وا وه‌ت:

- وه‌ناوچه‌و ئاهوو گیان، وه‌ناوچه‌و، قسه‌گانت بکه‌.

- ئاهوو‌ه‌گه ده‌س کرده‌ پی و وه‌ت:

- ئیمه بایه‌د ئه‌پرا ر‌زگارکردن هه‌تاو له زندان ئه‌وره‌سییه‌ی
هه‌زار چه‌و، خوه‌مان ئاماده بکه‌یم. وه‌گه‌رد ئه‌وانه‌ی ترا

قسه بکهیم، ئەوانیش وه گەرد خوہمانا باریم، هەتاو
 بخەیمنەو هۆرپیان. گشت کەسیگ بوہیمە لیو چەمە گە تا
 رۆمەت زەرد و ژاکیاگ خوہیان لە ناو ئاوە گە بۆنن.
 بۆشیمە پێیان ک لە چ هەلومەرجیگ ژیهن.
 وەنەوشە خاتۆن، گشت وەنەوشە گان، گۆلآلە سوورە،
 گشت گۆلآلە گان، میمکە کیسەل، گۆلبەرەفتا و وا، بایەد
 گەردەبوون و هەرکەسە باس خوہی بکهی و ئەگەر
 رینایییگ دیرین بۆشەنی. ژیان ئیمە و منالە گانمان بەندە
 وە هەتاو، ئەگەر هەتاو نەود، ئاوە گان ناو نە هەلم و ناچنە
 ئاسمان و واران ناوارید. ئەگەر هەتاو نەود، منالە یلمان
 گەورە ناون و دايم نەخوہش و رەنگ زەرد بوون. ئەگەر
 هەتاو نەود، میوہ گانمان نارەسن. قووخەیل خوہش تام،
 سیف باخیهیل سوور، گیلەسەیل سوور، گیلەسەیل سوور،
 گۆلەیل رەنگا ورەنگ، چیمە نەیل جوان و تازەرەس ئەوزەل
 ناکەن. ئەگەر هەتاو نەود، چەوہ یلمان هۆچ شوونینگ
 ناوینن، ئەگەریش بۆنن، چەمانی لیلاینگ بال کیشاسە مل
 چەوہ یلمانا. هەتاو هاز و خواردن وە پیمان بەخشید.
 پروژنایی بەخشیدە پیمان، تا کار بکهیم، تا منالە یلمان لە بان
 چیمەن گەمە بکەن و گەورە بن. ئەرا ئازادیی هەتاو، بایەد
 فەداکاری بکهیم. بایەد کووہ و بیم و بکووشیمن. بیگومان

لهی رَییه بریڭ له بهین چن، وه لئی ئە گەر هه تاو نهود،
گشتان له بهین چیمن. ئە گه ریش له ناو نه چیم که سه یلیڭ
نه خواهش، فه له ج، گه وج و بیچاره و زاوړچی له لیان
دهرتید ک ئییه له مردن خراوتره.

ئاهوو بۆ چگه له ک ئییه وهت، نوورسته چواردهور
خوهی، دی چه گشت نیشته جهیل باخه گه له دوه ری
جه مه و بینه.

له ناکاو دهنگ تریقه ی خه نین ئه وره سییه به رزه و بۆ،
گرمان و لافاو خسته رَییا. نیشته جهیل باخه گه گشتیان
دهوین. ئاهوو هه گه، هه لاله و وه نه وشه، گۆبه ره فتاو، کیسه ل
و گه له شیره سوور، خوهیان ته قاننه بن دارینگا. رومهت
ته رک وه نه وشه، خو ناوی بۆ. ته گریڭ گه وره داود له
رومه تی. میمه که کیسه ل سهر خوهی له ناو قه واخه
ره قه گه ی شار د بوه و له ئە مانا بۆ. له دو سی لاوه سهر
گۆبه ره فتاو شکیا بۆ، ئاهوو هه گه یش خون له پشتی
دا چوو ریا. لهی وه ختا که متاریڭ له دۆره و په یا بۆ. هه نای
ئاهوو هه گه و دووسانی دی، له په سا خه نست. بایه قوشیش
له ولاوه خه نست و قه سه م نامه گه ی خوه ندهو. بولبولیش
دهسی له مل یار پلمزیاگ خوهی بۆ، بی خه وه ره له دنیا
جارو بار له وه ره خوه یه و شیعرینگ ورکه ورک کردیاد.

ٲاهووبقچكه له رځ كرده كه متاره كه و وهت:

- ٲه ږا چه خه نيد؟

كه متار وه ٲوله كييه و وهت:

- فره كه س ٲواستن ئي كاره يله بكه ن، وه لئ وه پييان نه كريا و فه وٲيان. خاستره بكه فيده شوون كاروبار خوه د. ٲا ئيسه هوچكه س نه ٲوانستيه بچووده جه ننگ ٲه وره سييه. ٲاهووه گه وهت:

- من ٲاوشٲ ناٲيريم له شوون ديين ئي ږه وشه، بكه فمه شوون كار خوه م و له يره بچم. له ي ٲاريكستانه له واي ٲو لاشه ي گه نيي گيانداره يل بخوه م و ٲاسووده بخه فم. من زوٲر نه زانستم له ي دنيا باخيگ هه س له جياتي هه ٲا و ٲه وره سييه ده سلٲانداره. ئيسه ك زانستمه گل ناخوه مه و. له ږاسيا ٲيره ميلكان من بييه. ٲو يش له ږه سا بييانا خه نيد. خاستره ٲو بكه فيده شوون كاروبار خوه د.

دووسه يل ٲاهووه گه بي زاري خوه يان وه كه متاره گه نيشان دان، كه متاره گه دځ برده ناو گه لا و هاورده قولا.

له ي وه خٲا ٲا غامه لوچكيش گووشئ له قسه گانٲيان بځ،

نزيكه و بځ و وهت:

- من يش هامه گه رددان، دي دلّم له ي ٲاريكستانه ٲه ننگ

بييه.

سیه پرۆسنه کیگ له ولاره په یا بق و وهت:
- منیش ئه ویندار به هار و هه تاوم، وه هار بی هه تاو
بی وه لیفته، منیش تیه م.

له ی وه ختا دهنگ ههنگاونانینگ وه ئه سپایی
هاته گووش. گشت بیدهنگ بقن. هه نای خاس گووش
ته کانن دین چه دهنگ پای شه ونمه یله ک وه سه ر
چیمه نه یلا تیه ن و نزیکه و بوون. شه ونمینگ هاته نوا و
وهت:

- ئاهوو خانم، ئیمه یش تیه یم.
گولبه ره فتاو خه نی و وهت:
- ئیوه چه له دهستان تید؟ خو وه تاو دوژمن
شه ونمه گانه. وه ختای هه تاو هه لای، ئیوه گشتدان له ناو
چین.

شه ونم وهت:
- فره ساله ئیمه له رۆ چیمه نه یل مایمه سه و و بووگه ن
کردیمه. ئه وقه ره له یه ی جی دا کاسیایمه، دی شه که ت
بیمنه.

هه تاو ئیمه وه لابه یده ئاسمان و ژیان تازه یگ به خشیده
پیمان. تازه تر له جاران له سه ر گول و چیمه ن نیشیمه و.
په س هه تاو دوژمن ئیمه نییه، هه تاو وزه و ژیان به خشیده

پیمان. ههروهی بوونهوه ئیمه‌یش وه‌گه‌رددانا تیه‌یمه‌ جه‌نگ
ئه‌وره‌سییه.

وه‌نه‌وشه‌ خه‌نی و وه‌ت:

- ئاخ‌ر ئیوه‌ وه‌ چه‌تانه‌ و تیه‌ینه‌ جه‌نگ ئه‌وره‌سییه؟
شه‌ونمه‌کان چه‌پانه‌ گووش یه‌کتری و چه‌چه‌پینگ له‌ناو
خوه‌یان کردن و رق‌کردنه‌ ئاهووه‌گه‌ و وه‌تن:

- ئیمه‌ فره‌ کار وه‌پیمان کریه‌د. ئیسه‌ باسێ ناکه‌یم و
هیلیمه‌ی ئه‌پرا ئه‌و پرووزه‌ ک هه‌لامات ئه‌وره‌سییه‌ بوه‌یمن.
ئه‌و ده‌مه‌ نیشانی ده‌یم.

ئاهووه‌گه‌ مالاوایی له‌ هاو‌ریانی کرد و هه‌رکامیگیان وه‌
لایگا چین.

ده‌مه‌و به‌یان که‌له‌شیره‌ سوور ئه‌وقه‌ره‌ سرووده‌گه‌ی وه‌
ده‌نگ به‌رز چ‌ری ک قه‌تره‌یگ خۆن له‌ قورگی په‌رییه‌ ده‌ر،
وه‌لی که‌له‌شیره‌گه‌ هه‌رلێوا وه‌ ده‌نگ به‌رز هاواری پ‌ه‌سانه‌
گووش نیشته‌جه‌یل باخه‌گه‌.

هامشوو ئه‌لاجه‌وینگ له‌ ناو باخه‌گه‌ دیار بق،
نیشته‌جه‌یل باخ یه‌کتری خه‌وه‌ردار کریان، ئه‌وره‌سییه‌

لهسهربانه و گرمان و دگانهیل چلکنی نیشان دا. بلاچهی شمشیرهگهی چه و تازار دا. ئاهوو بۆچکهله، وهنهوشه، ههلاله، گولبهرفتاو، میمهکه کیسهل، سییهپروسنهک و مهلقچک، گشتیان له ناوهپراس باخهگه جهم بهستن و ورتهورت کردیان. قهترههگ ئرمیس له بان پرمهت خر و جوان وهنهوشه دانیشتبۆ. وایش گشت هاز و توانایی خوهی جهمهو کردبۆ و خوهی پانهو کردبۆ، تا شوون فرهتر ئهپرا دووسانی ئاماده بکهی. لهو وهختا گشتیان ئاماده بۆن. یهههه و گورگیگ سییه له یهی گووشه ی باخهکهوه سهردهرهاورد.

گورگه که گشت وهختیگ چیاوه شانوبال ئهورهسییه و پشتیوانی لهلی کردیاد و پیرووزبایی ئهپرای ناردیاد. لهیهکه نیشتهجیهیل باخ وه نیاز بین بچنه جهنگ ئهورهسییه، ئهسهبانی بۆ. چون ک ئهوه له تاریکی خاستر توانستیاد وهکارهیلی برهسید و زگ خوهی تیر بکهی.

گورگ وه ئهغم تالییگه و نزیکه و بۆ و وهت:

- لهیره چ خهوره؟ شهرم ناکهین خهیانته وه وهلیی نیعمهت خوهدان کهین، ئیوه بنوورن ئی باخ بیدهنگه له چ پرووژینگ قهرار داینه! ئی ئاهوو فسقلیه له کوورهو

هاتییه؟ باوگیشی هەر مینسته خوهی ک لهیره ده‌ریه‌په‌رانیم.
هەر ئیسه گشتان ته‌رفتون که‌م.

گورگه که له‌ناکاو په‌لامار ئاهووه‌گه دا، وه‌لی ئاهووه‌گه
له‌ئه و زیره‌کتر بق، خوهی له په‌لاماری قوتار کرد.
سییه‌پروسه که‌گان پشپانه سه‌ر گورگه که و وه‌ده‌نوک کونا
کونایه و کردن. گورگه که خه‌لتان خون بق و هاورده قولاً.

له‌ی وه‌ختا پرووی باخه‌گه که ته‌زویینگ وه‌ده‌سییه و بق،
ده‌م وه‌ویره و سه‌روکه‌له‌ی په‌یا بق. پرووی که‌له‌کباز ک له
تاریکی خاستر توانستیا هیرش بکه‌یده سه‌ر لانه‌ی
مه‌له‌گان، پخی چپاد له‌هه‌لاتن هه‌تاو. وه‌ئه‌سپایی خوهی
نزیکه و کرد، له‌وه‌ختیگا له‌وه‌ر خوهیه و ورته ورت کردیاد،
پف له‌ده‌روهر خوهی کرد و وه‌ت:

- پختان له‌خودا بچوود، وه‌گه‌رد ئه‌وره‌سییه مه‌رافه
مه‌که‌ن. بنکولتان وه‌ئاگر جانم سزنی.
ئاهووه‌گه‌وت:

- مه‌گه‌ر جانم له‌یه خراوتر هه‌س، که ئیسه ئیمه تا بن
مل چه‌قیایمنه‌سه‌تی؟

ئاهوو بۆچکه‌له‌ ئشاره‌یگ دا وه‌مه‌لۆچکه‌گان،
ده‌سوه‌جی له‌شکه‌ر مه‌لۆچکه‌گان وه‌یه‌که‌و هیرش کردنه
سه‌ر پروویه‌گه، پرووی ک ئییه‌دی، دو پا داشت دوی تر

قه‌رز کرد و فلنگه کرد. له ترس گیانی، ته‌زۆه‌گه‌ی هی‌شته‌جی.

قرم و قال و داد و هاوار به‌رزو بو، که‌له‌شیره سوور و دووسه‌یلی سروود جه‌نگ چ‌رین. بایه‌قوش ته‌ک دابۆه ویرانه‌یگه‌و و وه دیوانه شی‌عه‌ریل کوونه‌ی، سه‌نگه‌ریگ دروس کردبو، له پشت سه‌نگه‌ره‌گه‌ی له‌پسا تریاک کیشاد. بولبولیش ده‌فته‌ره شی‌عه‌ره‌گه‌ی ک له‌گه‌لای دار دروسی کردبو، دابۆه‌ی بن‌ه‌نگلی و له‌پال گولگیگ دا‌کاسیابۆ، چه‌وی خومار، چا‌په‌یکیگ کیشابۆه سه‌ر.

جه‌نگ ده‌س وه‌پیی‌کرد. کرمه‌یل هه‌وریشمی له‌پیله‌گانیان هاتبۆنه‌ ده‌ر و لیوای که‌پوو، ئی سه‌ر‌ئه‌و سه‌ر کردیان و په‌یام سه‌رده‌سته‌گانیان په‌ساننه‌یه‌کتره‌کی. له‌و لاوه‌ مۆش کووریگ له‌کوناکه‌ی هاته‌ ده‌ر و له‌په‌سا ئاینه‌گه‌ سیه‌گه‌ی کردیاته‌ بان‌چه‌وی و گو‌چانه‌گه‌ی دیاده‌زه‌ویا، هاوار کرد و وه‌ت:

- چ‌خه‌وه‌ره؟! ئه‌راچه‌ لیوا پا‌کو‌تینه‌زه‌وییا؟! ما‌ل من کا‌ول کردین. سفره‌ی من‌اله‌گانم پر بو له‌ته‌پ و تووز. ئی زله‌تانه‌له‌چه‌س؟ ئه‌را‌نایلین تیکه‌یگ نان وه‌ئاسووده‌یی بنه‌یم‌ئه‌و ده‌م.

وه‌نه‌وشه‌له‌ولاوه‌وه‌خه‌نینیگه‌و قال کرد:

- خوازیم هه تاو پرزگار بکهیم.
مۆشه کووره وه ئە لاجه و بیگه و پرسی:
- هه تاو دی چ جانه وه ریگه؟ من تا ئیسه ناوی
نه ژنه فتمه.

وه نه وشه وهت:

ئاخر تو کووریت، ئە پراد گرنگ نییه ولات پروژنا بوود
یان تاریک. خئی گرتیده سه و تاریکی، خاستره له فکر
سفره ی مناله گانت بیت نه کا ته پ و تووز بنیشیده بان
خوارده مه نیه یل ره نگا و ره نگیان. بچوو له سه رسوو تا شه و
گیان بکه ن و مناله گانت گه و ره بکه، سه د کوورتره ک به ی
ئه وده س باخه گه.

مۆشه کووره وه ئە سه بانیه و وهت:

- نقت بوور، ناره سه ن، له کار مه ردم ده خاله ت مه که،
وه یلا وه ی گوچانه ملت شکم.

وه نه وشه وهت:

- جناب مۆشه کووره، دی ئە و ده و رانه وه سه رچییه شه رم
له یه کتر بکهیم و ههر بچیمنه شان و بال یه کتر و وه دروو
وه قوروانت بیم و بۆچکتیم وه یه کتر بۆشیم، ئیسه دی بایه د
وه جووریگ باس له که موکه سربیه گانمان بکهیم ک له
ژانی گری بکهیم.

مؤشه کووره له ناكاو كوچانه گهي گرته ئه و شوونه ك
دهنگه كه له لئيه و هات. وه نه وشه ك بالاي نزم بق خوهي
داچه مان، گوچانه گه وه سه ريا په ي بق و له ولاوه كهفته
سه ر زه وي.

له و قرم و قاله، مؤشه كووره هاوار كرد:
- ئاي مه ردم گوچانه گهم ها كووره؟ ماله گهم ها كووره؟
واي فه وتيام، ئيسه ماله گانم له ورسويه تي مرن. من ژن و
منالدارم، ده سمويه تم بيه ن.

وه لئى دهنگى له ناو دهنگه دهنگ كه سان تر كپ كرياوه.
وه فه رمان ئاهو و بوچكه له هه ر مه لۆچكيگ له ساق
گولاله سووره گان تيخيگ گرته ده نۆكه و. هه ر
سيه پرۆسنه كيگ دانه يگ درك هه لگرت. تكه
شه ونمه گانيش نيشتنه بان رۆمه ت وه نه وشه يله و.
گولبه ره فتاوه گانيش وه ده نه توومه گان ناو سه روچه ويان
خوه يان ئاماده كردن. كه له شير و ياراني شه پيوور
ئاماده باشي ژهندين. وايش له سه ر رۆ زه وي نيشته و
گشتيان سوار پشتي بين.

بايمه ديار ئه ولا، ئه و ره سييه وه ئه سه بانويه و گرموهور
كرد ياد. شمشيره گهي نيشان دا و وه هه زاران چه و و

گووش خوهی ئاماده کردبۆ. لاشهی گهورهی وه ئیلا و
ئهولا جم دیات و هاوار کرد:

- گشتان تهرفتون کهم. دهمه تانه وهر شهستهی واران و
تهگر. ئازایی له گیانتان نایلم، ههرکه سیگ دهم بچه کنی
یان بۆچکترین جۆله بکهی، له ناو بهمهی.
گور له ئاهوووه گه خوازی و وهت:

- هوو ئاهوووه نارهسه نه گه! دگانه یلت ورد کهم.
وهلی ئاهوووه گه و یاره یلی له وانه نهوین وه
گورخوازینیگ وه یجوور رخیان بچوود.

له ولایگ نازک ک خوهی پیچانبۆه دهوور دارچناریگ
گهوره وه، چپانه بن گووش دارچناره گه و وهت:
- تو ئه رچه ناچیته هاریکاریی ئاهوو و یاره یلی؟
ته نیا توانستییه ههر له شت گهوره بکهی. تویش کاریگ
بکه.

دارچنار، وه نالینیگه و وهت:
- ئاخ گشت چشتی له من گوزهریاس، من دی پیر بۆمه.
له ولای و وهت:

- تو خوازید خوهد قوتار بکهی، وه گهرنه توانید وه
ئه زموونه یلده و پالپشتی له لییان بکهید.
من چم خوهم پیچمه دهوور ئه وهره سییه تا بخنکی.

له و لاو له دږره و هاوار کرد و وټ:
- منیش وه گهرد خوه تان بوټن. هوو ټاهو و بوچگه له. ټه وه
منیش وه گهرد یاره یلم هاتم.

بایه قوش له ویرانه گه ی خه فتبو، له خه ویا مینه ی قافییه
کردیاد. بولبولیش خه و دی چه دهفته ره شیعرینگ تازه
چاپ کردییه و له پسا له باره ی پرنه گ پشت بهرگ کتاوه که
وراره کردیاد. مؤشه کووره یش مینه ی کوچانه گه ی کردیاد
و ناسزای وه تیاد. گورگه که یش له هه یوه ت ټازار زامه گانی
خوه ی پیچ دا و زامه گانی لسییه و.

پرووییش چه وه ری بو بزانی کام لایان به نه و تا خوه ی
بخزینده ناو ټه و لایانه. که له شیره گه شیعر هاندر کردیاده
سروود و هاز و وزه به خشیا ده هاوړییه گانی. شه پیوړ شه پ
ژنیا و وا دا جمیا. شه ونمه گان و هرجه گشت که س وه
لاشه ی ناسکیانه و له رڼو ده موچه و گوله وه نه وشه گان و
هه لاله گانه و بهرزه و بوټن، وه ټه سپایی و بی ټه وه یگه
ټه وره سییه وه پییان بزانی، له بان شمشیره گه ی نیشتنه و.

هه تا چه بکه ی شمشیره گه ی ژه ننگ هه لاورد و داړزیا و
پزیا سهر زه وی، وه لی شه ونمه گان دی نه ما بوټن، ټه وان
ژبان خوه یان فدها کردن، تا ټازادی بییه ن وه هه تاو و

رووژنایش بییهن وه باخ. هه رچهن وه چکه گانیان رووژینگ
له سه وزاییه گان سهر ده رتیرن.

له رز نواوه خیل کیسه ل سه نگه ریگ گه وره له خوهیان
دروس کردبون، ک ته گرواران نه وره سییه هیچ کار له لییان
نه کرد.

نه وه بت هه لامات مه لوچکه گان ره سی، مه لوچک و
سییه پرۆسنه که گان، تیخ و درکه گانیان گرتنه گیان
نه وره سییه. له ولواوه گان دهس و پای نه وره سییه شه ته ک
دابۆن و خوهیان بیچابۆنه ده ور ملیا.

ئا هووه گه سهر کیشا گشت لایگا و وه گشت بالیگا
فه رمان دیاد. گو لبه ره فتاوه گانیش دگانه یل خوهیان وه
توندی ئاراسته ی چه وه یل نه وره سییه کردیان.

نه وره سییه هه رچی نه ران و ده سی دریز کرد و تریشقان
و دگانی ریچه و کرد، بی وه لیفته بق. لاشه ی کوت کوت بق
و رزیا سهر زهوی. لالکیاوه، وه لی چاری نه بق. هه تاو وه
گیس ته لایی له پشت نه وره سییه سهر ده رهاورد و
خه نست.

بنکول هاوار خوهشییان به رزه و بق، وه نه وشه ی بالانزم
زامدار بق، ئا هووه گه رۆمه ت خر وه نه شه لسیه و و ماچی
کردیاد.

هه لاله گان و گولبه ره فتاوه گان، کيسه له گان، گشتيان،
ياره يل گيانبه خت بق خواهان كوو كرده و له هورمان
ئه وان له له چوو دارسه و له باخه گه، بنه وای ياده وهري
دروس كردن، تا ياديان دايم زني بميني.

ئه پرا پروژ دوايه كه له شيره سوور، بانگ به يان دا.

هه تاو سوور نازاد

وه رومه ت گه شي

زولف زه رين ژيانبه خشي

وه پيمان به خشي

ئيمه يش وه خون خواهان ئه و پرگار كرديم.

ئه ي هه تاو نازار، تا دنيا دنياس بدره وشييه

دايم سه ركه فتی به

بيل با مناله يل بوچكه له ي ئيمه نازادانه له داوانت گه مه

بكه ن.

كوتايي

تاوسان ۱۳۴۸ هه تاوي

فهرهه نگووک

ئه غم تال: ئه غم تیه ل، توّره، ئه سه بانی

ئیسفا گرتن: مزنه گرتن، سه رنج گردن

به نه و: پیرووز بوون، به رنده بوون

په کهر: ناراحت، وه پره ز

تهرک: ره نگیین، زه پره دار

وریسکه: هه وره ته ره قه، بلاچه

داوان: دامهن

داجمیان: رییا داگرتن، حه ره که ت کردن

داکاسیان: ستار گرتن، ئارام گردن

خنجکه: خنج، ناز

فلنگه کرد: کیشا قوللا، ده رچی

قرم و قال: ده نگه ده نگ فره، هاتوهاوار

له پسا: سه رقال، خه ریک

نالانجی: نالانجی، له رق ناچاری

چاتمه: ده ورپیچ، گه مارو

گوری: خی، ئادهت، راهاتن

پایده مان: ئسفامان گری، نوورپته پیه انه و

سووک: قوژبن، گوّشه

سەر قول نه گرتن: خۆرا نه گرتن
دیزه: سییه پۆ، قیه م شه پ
خى دان: خووگرتن، هووگربوون
ختیله: ختکه متى، ختوکه
خوهروه یشتانى: خۆره تاو
پایده مان: خه یده مان ژیر چه ودیڤرى
مریسیاگ: چلو سیای، سیسس بوون، ژاکان
هه ره چ: مه ربوود، په یوه ندى
هووکاره: فیربوون، راهاتن
وه لیفته: فایده
ورکه ورك: ورته ورت
وه یشته: له تاو، له هه یوه ت